

תהליך האסי"ף

בחודשים הקרובים יועבר שאלון אסי"ף (אקלים, סביבה, יעדים פדגוגיים) בכל בתי הספר בישראל (קהל היעד הינו תלמידים מכיתות ה'ו"א). השאלון, בדומה לשאלוני מיצ"ב אקלים שהתקיימו בעבר, מבקש לבחון את עמדות התלמידים ביחס לנושאים המשקפים את האקלים החברתי ומיומנויות רגשיות-חברתיות, כמו גם את האקלים הפדגוגי בבית הספר.

בשונה מהמיצ"ב שנערך בבתי הספר, שאלוני האסי"ף יהיו קצרים וממוקדים, יועברו בצורה מתוקשבת, יועברו בכל בתי הספר בכל שנה (ולא אחת לשלוש שנים כפי שהיה נהוג בעבר).

בזמן הקצר שעומד לרשות בתי הספר לקראת שאלוני האסי"ף, חשוב להבליט את החוזקות של בית הספר, את הפעולות שהוא עושה עבור התלמידים והצוות שלו, את השגרות שמתקיימות ואת הטוב והחיובי שניתן למצוא בו.

כמו כן, מומלץ להעמיק את המסגרות בבית הספר שמטרתן חיזוק הקשר והגברת תחושת האכפתיות שהתלמידים חשים ממוריהם.

אז... מה עושים?
תגלו בעמודים הבאים...

הצוות החינוכי

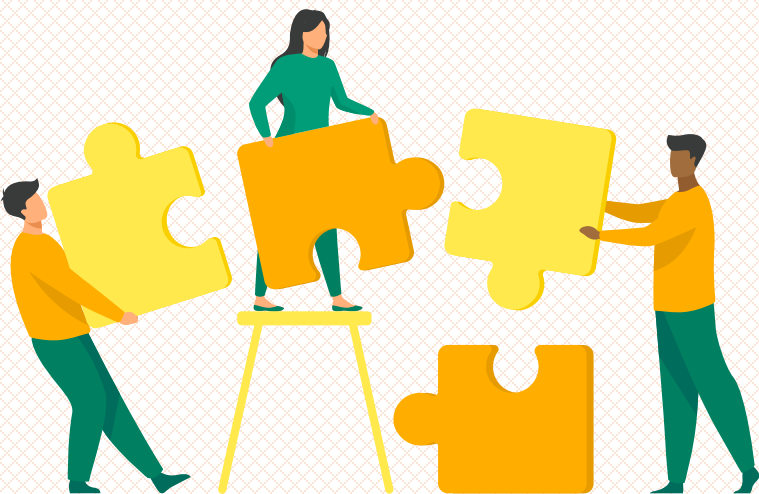
בתחילת התהליך, חשוב לגייס את הצוות החינוכי, שכן הוא הגוף שהולך להוביל את המהלכים עליהם יוחלט בהנהלת בית הספר ובצוות האקלים הבית ספרי.

צוות המורים/ות חייב להיות חלק מהתהליך ולהכיר את היעדים הבית ספריים, כמו גם לדעת מה התפקיד שלו בתהליך ומה יידרש ממנו בתקופה הקרובה (ובכלל...)

מליאת המורים הראשונה (או לחילופין, ובמידה ויש קושי לארגן מליאה, ניתן לקיים שיח בנושאים הללו במסגרת ישיבות הצוותים המתקיימות באופן סדור) בנושא תכלול **חשיפה לנושא, העלאה למודעות, היכרות עם שאלון האסי"ף (המדדים וההיגדים הנשאלים, בדומה למיצ"ב) ושיח על פרקטיקות שיתקיימו בבית הספר בזמן הקרוב.**

במסגרת המליאה מומלץ לעסוק **במרכיבים של אקלים בית הספר, באחריות על נושא האקלים בתוך בית הספר, בתמונת המצב הבית ספרית (לאור הנתונים האחרונים שהתקבלו) וכאמור חשוב לעסוק גם בפעולות שבית הספר מקיים כדי לקדם אקלים מיטבי עבור התלמידים, הצוות וההורים.**

כמו כן חשוב להדגיש את החשיבות הכפולה שיש **למדידה**: הן קבלת מידע מהימן לגבי תחושות התלמידים והמקומות שהצוות החינוכי צריך למקד בהם עשייה חינוכית, והן הצורך של המוסד החינוכי להציג הישגים חינוכיים טובים, שמשקפים בתמונה החינוכית.

קבוצות מיקוד הן כלי יעיל מאוד בשיח הבית-ספרי, שכן הן מאפשרות התייחסות לנושאים מסוימים, על-ידי מגוון אנשים, בזמן קצר יחסית.

בזמן הקצר שלרשותנו, חשוב כי בעלי תפקידים שונים בבית הספר ינהלו קבוצות מיקוד (בוודאי שכל חברי צוות ההנהלה, וניתן לגייס גם רכזי מקצוע, או מורים שמעוניינים ומתאימים, במידה וזה מתאים בתפיסה הארגונית של בית הספר).

מומלץ, במסגרת קבוצות המיקוד, לפגוש כמה שיותר תלמידים: המגיעים מרקע שונה, מכיתות שונות, מגדר שונה, אהדה שונה לבית הספר וכו' - זאת על מנת לקבל תמונה רחבה ככל הניתן על התחושות והיחס לבית הספר.

אחד העקרונות החשובים ביותר סביב קבוצות המיקוד היא לתת מענים והתייחסויות לנושאים שעולים. המענה לא צריך להינתן בשיח עצמו, אלא לאחר חשיבה עם צוות ההנהלה ועם בעלי התפקידים הרלוונטיים. כך שהתלמידים ירגישו כי יש מי שמקשיב ורוצה לסייע.

קחו לכם.ן צידה לדרך...

מסמך הכנה לעבודה עם קבוצות מיקוד

קלפים (היגדים) לקבוצת מיקוד

מאגר אימוג'ים (כלי עזר אפשרי לביטוי עצמי)

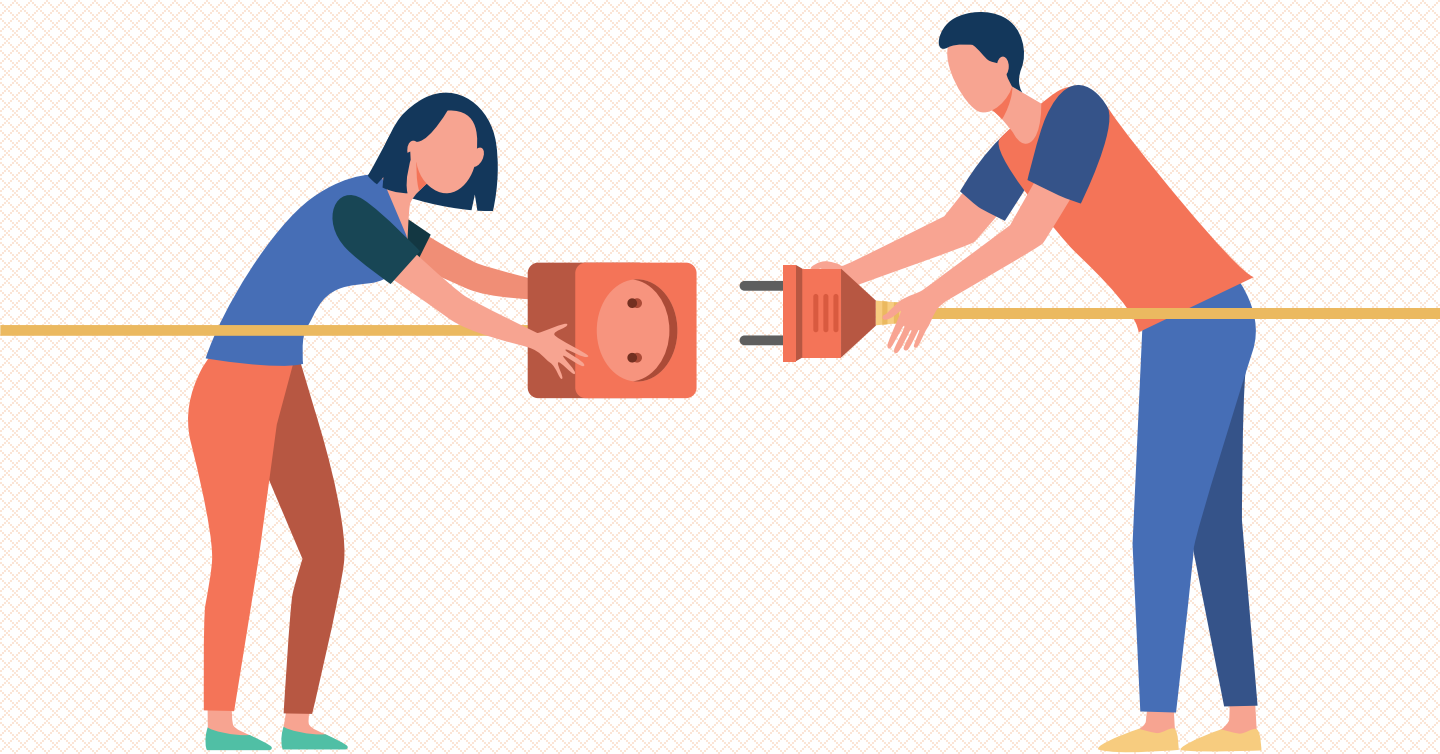
מסגרות ליצירת קשר

אחד הזרקורים המרכזיים שצריכים לכוון בתקופה זו (ובכלל...) הוא לכיוון השגרות העוסקות ביצירת קשר וביצירת תחושה של שייכות ואכפתיות. מנתונים ארציים עולה כי החיבור עם המחנכים הוא קרוב ואישי יותר, ואילו הקשר עם המורים המקצועיים (בהכללה כמובן) נתפס כפחות קרוב.

מאחר והזמן לקראת השאלונים הארציים קצר, אנו מציעים כי כל מורה מקצועי ייקח על עצמו משימה אחת שקשורה לביסוס הקשר עם התלמידים.

ניתן להציע בחדר המורים שלוש או ארבע אפשרויות, כך שכל מורה מקצועי בוחר לעצמו את הפלטפורמה שהוא מאמץ לעצמו. חשוב **שהבחירה תכיל בתוכה משימה ברורה ונקודתית**. ניתן להחליט כי יועצות בית הספר מלוות כל אחת משימה אחרת. היועצת מבצעת עם קבוצת המורים שבחרה במשימה זו תהליך שלם שכולל הכשרה והקניית כלים לביצוע המשימה, ליווי המורה ומעקב אחר ביצוע ולבסוף סגירת התהליך, משוב ושמיעת חוויות מביצוע המשימה.

בעמוד הבא תוכלו למצוא אפשרויות לפלטפורמות ומשימות למורים המקצועיים:

שיחות אישיות

במהלך שיחה אישית, ניתן להעניק לתלמיד תחושה כי יש מי שקשוב לו, רואה אותו, מכיל אותו ואמפתי כלפי תחושותיו. מכאן, נוצרים אמון ותחושת בטחון, שיכולים לסייע לתלמיד בצמיחה בהיבט האישי, הרגשי, הלימודי והחברתי.

בקטגוריה זו, ניתן לבקש מכל מורה לבצע 3 שיחות אישיות באורך של כ-20 דקות עם תלמידים (שיבחרו יחד עם מחנכת הכיתה).

פתיחה אחרת לשיעורים פרטניים

שעות פרטניות הן מרחב מצוין להעמקת ההיכרות עם התלמידים, הן ברמה האישית והן ברמה הלימודית-פדגוגית. מורים יכולים להתחיל שעות פרטניות בשאלת שאלות, במשחק, ובמתודה מהנה שגם ניתן ללמוד ממנה על התלמידים.

בקטגוריה זו, ניתן לבקש מכל מורה לבצע 3 "פתיחות אחרות" (10-15 דקות בתחילת שעה פרטנית) עם קבוצות הלומדות אצלו/ה במסגרת שיעור פרטני.

שיעור חינוך מקצועי

באחד משיעורי החינוך המובנים במערכת השעות, יכנסו מורים מקצועיים ויעבירו שיעורי חינוך שאינם קשורים קשר ישיר לתחום הדעת (ניתן לעשות חיבור למקצוע, אך לא כהקניית ידע, אלא מתוך שיח ודיאלוג עם התלמידים). במסגרת שיעור זה, המורים יכולים לעסוק בענייני אקטואליה, נושאים חברתיים-ערכיים או בכל תחום חוזק שברשותם ושהיו מעוניינים לחשוף את התלמידים אליו.

בקטגוריה זו, ניתן לבקש מכל מורה לבצע שיעור רגשי/חברתי אחד במקום שיעור בתחום הדעת שלו/ה.

קחו לכם. צידה לדרך...

קלפים עם שאלות פסיכו-פדגוגיות

שאלות לשיח אישי-רגשי ("מניפת שיחות אישיות")

עבודה עם תלמידים/כיתות

04

שיעורי חינוך הם משאב יקר בכל הנוגע לעיסוק במדדי האקלים ובירור עם התלמידים את התחושות שלהם, כמו גם הנכחה של הפעולות שבית הספר עושה בשגרה כדי לקדם רווחה נפשית. הנה כמה רעיונות אפשריים:

תמונת השבוע – מחנכ/ת הכיתה דואגת לצלם תמונות מאירועים משמעותיים שהיו במהלך השבוע בכיתה (בנוסף, אפשר לבקש מהתלמידים לשלוח אליה תמונות) ובתום/כעבור השבוע מקרינים את כל התמונות על הלוח ובוחרים יחד את "תמונת השבוע" הכיתתית. ניתן לרכז את כל התמונות של כל הכיתות, ולהדפיס במרכז בתחילת השבוע, כך שבכל כיתה יתלו בכל שבוע תמונה אחת שמייצגת משהו חיובי, נעים, מרגש שקורה לכיתה לאורך השנה.

חבילה עוברת – מכינים מראש חבילה עוברת ובמקום פתקי משימות, כותבים שאלות אקלימיות. בכל בוקר/ בכל שיעור חינוך/ בכל סוף יום, מקדישים כ-10-15 דקות לסבב אחד של משחק בחבילה. הסבב כולל שאלה אחת, והתייחסות של התלמידים אליה (לאחר שמתייחסים לשאלה, ניתן לפתוח שכבה אחת של עיתון/ נייר שכבה אחת בחבילה ולמחרת להמשיך במקום בו הפסקנו). מנהלים דיון סביב השאלה הנשאלת, עד שמגיעים לאיזשהו פרס/ צ'ופר כיתתי.

קחו לכם.ן צידה לדרך...

[שאלות אקלימיות](#)

משחק "א-ב תחושה חיובית" - כל התלמידים מקבלים דף חלק ועט/עפרון. נאמר לתלמידים שכעת נשחק את המשחק, בו בכל תור, יש תלמיד אחד שסופר בלב את אותיות ה-א-ב (בדומה לארץ-עיר), וכשהתלמיד שלידו אומר לו סטופ, הוא עוצר את הספירה ואומר את האות אליה הגיע. באות הזו, כל אחד כותב על הדף שלו דברים/פעילויות/ אירועים/ מקרים שקיימים וקורים בבית הספר שלנו ושמקדמים את התחושה החיובית שלהם ביחס אליו.

הכיתה שלנו כבית - נצייר על השולחן באמצעות מסקנטייפ ריבוע, ונאמר לתלמידים שידמיינו שזו הכיתה שלהם. כעת, נוסיף לריבוע, באמצעות המסקנטייפ, משולש מעליו (גג) ונשאל את התלמידים- מה צריך לקרות בכיתה בכדי שהיא תהפוך מ"סתם" כיתה ל"בית שלנו"? ניתן לתלמידים דפי ממו קטנים עליהם יוכלו לכתוב את התשובות ולהניח בתוך הריבוע.

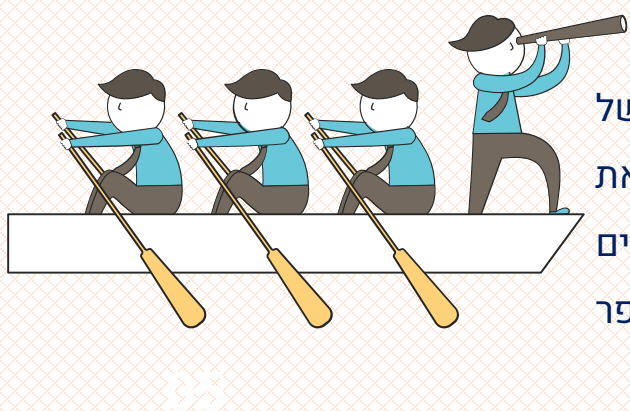
נקיים דיון ושיח על תשובות התלמידים- נאפשר להם לספר מה הם כתבו, נתייחס לדברים שחזרו על עצמם ונשאל האם הדברים שכתבו אכן מתקיימים או לא מתקיימים בכיתה.

גיוס קבוצות מנהיגות

גיוס התלמידים לתהליכים אקלימיים בבית הספר חשוב מאין כמוהו. ניתן "להשתמש" בקבוצות המנהיגות הקיימות בבית הספר ודרך לייצר תהליכים בכיתות, בהפסקות ובשיעורים. הנהגת התלמידים (כמו גם קבוצות המנהיגות האחרות בבית הספר) יכולה לקחת חלק פעיל בצוותי אקלים של בית הספר, בהנחיית שיעורים שונים בנושאים אקלימיים, בקיום פעילויות בלתי פורמאליות, בהעברת מליאת מורים ועוד.

השילוב של מנהיגויות תלמידים ביזום והפעלה של פעולות אקלימיות, מייצג באופן מובהק וברור את המקום המרכזי שיש לתלמידים באורחות החיים הבית ספרי ואת היכולת שלהם לקבל בבית הספר הזדמנות לצמיחה ולרכישת מיומנויות לחיים.

תיווך הנעשה

חשוב מאוד שבית הספר יקיים תהליך קבוע ורב ערוצי של שיווק פנימי של הדברים הטובים שמתרחשים בו. כדאי לתת מקום (ועדיף שיהיה ויזואלי ובמקום מרכזי) לפעולות ולמעשים שנעשים בשגרת בית הספר: מסגרות חברתיות, פרויקטים ייחודיים וגם שיעורים שיצרו עניין מיוחד.

ניתן לייצר **קיר ובו תמונות וציטוטים של תלמידים מאירועים** אחרונים שהתקיימו, להוציא **מכתב שבועי/דו שבועי** ובו מספרים על דברים שקרו בבית הספר במהלך השבוע, **שיעורי חינוך** הסוקרים (בצורה מהנה) את הפעולות האחרונות בהן לקחו התלמידים חלק בבית הספר ועוד.